

7. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/845-mistetstvo-yak-odin-iz-golovnikh-predmetiv-u-shkoli>

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ У РОБОТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

*Онофрійчук Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент
Чубак К.С., випускниця ВДПУ ім. М. Коцюбинського, бакалавр
Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського*

Постановка наукової проблеми. Соціальне замовлення світового співтовариства вимагає перш за все людей, здатних самостійно мислити і самовдосконалюватися. Це знайшло відображення у доповіді Міжнародної комісії ЮНЕСКО “Освіта: прихований скарб”, де наголошено, що людина має навчитися:

- пізнавати, тобто оволодівати інструментарієм, необхідним для розуміння того, що відбувається у світі;
- діяти таким чином, щоб робити потрібні зміни у середовищі свого мешкання;
- жити в суспільстві, брати участь у всіх видах людської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробку елементів інтерактивного навчання знаходимо у працях В. Сухомлинського, учителів-новаторів 70-80-х років (Ш. Амонашвілі, С. Лисенкової та ін.).

Останнім часом педагогіка мистецтва збагатилася науковими працями вітчизняних учених (Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Ростовський, О. Щолокова), в яких значна увага приділяється інтерактивним методам професійної діяльності майбутнього вчителя, який має здатність розуміти та відтворювати твори музичного мистецтва не тільки на рівні елементарних знань та умінь, а й відповідно до специфіки естетичного спілкування.

Мета статті – дослідити особливості використання інтерактивних форм і методів навчання і накреслити основні шляхи удосконалення даної проблеми. Завдання: дослідити проблему у науковій літературі; надати характеристику

інтерактивним формам і методам роботи; довести значення інтерактивних методів у вихованні творчої особистості; показати практичну значущість використання інтерактивних технологій та методів навчання.

Виклад основного матеріалу. Індивідуальність є головною метою у вихованні й навчанні. Тому саме інтерактивне навчання є перспективним, оскільки воно виходить із самоцінності особистості.

Останнім часом активно розробляються інтерактивні методи навчання. Термін “інтерактивний” в перекладі з англійської мови означає “взаємодіючий”. Існують різні підходи до визначення інтерактивного навчання. Одні вчені визначають його як діалогове навчання: “Інтерактивний – означає здатність взаємодіяти чи знаходитись в режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп’ютером) або ким-небудь (людиною). Отже, інтерактивне навчання – це перш за все діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія вчителя та учня.

Як зазначають О. Пометун та Л. Пироженко, сутність інтерактивного навчання полягає в постійній, активній взаємодії всіх учнів, тобто у співнавчанні, взаємонавчанні [6].

Інтерактивне навчання застосовувалося ще понад 2400 років тому. Китайський мислитель Конфуцій (551-479 до н.е.) сказав: «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу, я пам’ятаю. Те, що я роблю, я розумію».

Ці три прості твердження обґрунтовують необхідність використання активних методів навчання. Дещо змінивши слова великого китайського педагога, можна сформулювати кредо інтерактивного навчання: те, що я чую, я забуваю, те, що я бачу і чую – я трохи пам’ятаю, те, що я чую, бачу і обговорюю – я починаю розуміти; коли я чую, бачу, обговорюю і роблю – я набуваю знань і навичок, коли я передаю знання іншим – я стаю майстром.

Процес навчання потребує напруженої розумової роботи учнів і їх власної участі у цьому процесі. Просто пояснення не дадуть міцних знань. Цієї мети можна досягнути лише за допомогою інтерактивного навчання.

Особлива роль належить в цьому процесі вчителю, який виступає не тільки

в ролі вихователя, але й партнера по спілкуванню, психотерапевта, тобто людини, яка допомагає школярам жити в гармонії з навколишнім світом та з самими собою. Уміння встановлювати контакт потребує пристосування в спілкуванні, прояву витримки, контролю власних почуттів, співвідношення вербальних та виконавських умінь. Інтелектуально-творча робота на уроках музичного мистецтва розширює світогляд, формує асоціативне мислення і підвищує рівень рефлексії учнів. Зустрічі з історичними аспектами музичного мистецтва формують культуру мислення, загальну ерудицію, сприяють компетентності і в інших галузях знань. Але педагогічний вплив повинен відповідати внутрішньому стану, запитам, інтересам учнів. Тільки встановлення емоційного, духовного контакту між учнями і музичним твором сприяє досягненню його естетичного змісту [4].

Саме педагог виступає як організатор, консультант, ведучий дискусії. Учні приймають рішення щодо процесу навчання, мають можливість спілкуватись і розвивати комунікативні уміння та навички.

Важливе місце в цьому питанні належить характеру навчальної діяльності. Вона має бути оптимальною за рівнем складності, щоб учень мав змогу почувати себе компетентним і ефективним. Він повинен відчувати емоційне задоволення від виконання завдання і подолання труднощів.

Сильні сторони інтерактивних методів навчання – це підвищення “коефіцієнту корисної дії” процесу засвоєння інформації. За даними вчених, під час слухання матеріалу учень засвоює всього лиш 5%, під час читання – 10%, роботи з відео-, аудіоматеріалами – 20%, під час практики – 75%, а коли учень навчає інших чи відразу застосовує знання – 90%. Відносно пасивні методи навчання мають в 5-10 разів нижчу ефективність, ніж активні та інтерактивні. Завдяки ефекту новизни та оригінальності інтерактивних методів зростає цікавість до процесу навчання.

Методи інтерактивного навчання можна поділити на дві великі групи: групові та фронтальні. Перші передбачають взаємодію учасників малих груп, другі – спільну роботу та навчання всього класу [6].

Різновиди групових методів: *Робота в парах. Робота в трійках. Змінювані трійки. Карусель. Акваріум.*

Розглянемо для прикладу метод роботи в парах. Учні працюють в парах, виконуючи завдання. Парна робота вимагає обміну думками і дозволяє швидко виконати вправи, які в звичайних умовах є довготривалими або неможливими (обговорити подію, твір, взагалі інформацію, вивести підсумок уроку, події тощо, взяти інтерв'ю один в одного, провести анкетування партнера). Після цього один з партнерів доповідає перед класом про результати.

Різновиди фронтальних методів: *Велике коло. Мікрофон. Незакінчені речення. Мозковий штурм. Аналіз дилеми (проблеми). Мозаїка.*

Учням пропонуються правила:

Кожна думка важлива. Не бійся висловитися! Ми всі – партнери! Обговорюємо сказане, а не людину! Обдумав, сформулював, висловив! Говори чітко, ясно, красиво! Вислухав, висловився, вислухав! Тільки обґрунтовані докази! Вмій погодитися і не погодитися! Важлива кожна роль.

На занятті слід: по-перше, чітко і зрозуміло пояснити, що таке інтерактивне навчання, по-друге, довести до відома учнів та опрацювати з ними правила роботи в групах. Без доброзичливої атмосфери в колективі застосування інтерактивного навчання неможливе, тому потрібно її створити і постійно підтримувати.

Справді, сильні учні, а також особистості з високим рівнем контактності будуть проявляти вищу активність, ніж замкнуті і слабкі. Проте слід постійно “втягувати” їх в роботу, створювати ситуації успіху.

Рольові ігри і творчі завдання є основними прийомами на інтерактивних заняттях. Вони сприяють розвитку аналітичного мислення, комунікативних навичок, відпрацюванню варіантів поведінки в сценічних умовах, вихованню розуміння позиції інших людей [5].

Гра «Нотна естафета». Кожен ряд отримує зашифроване у нотах речення. По черзі учні з кожної парті передають завдання наступній парті,

розв'язуючи нотний ребус. Остання парта складає речення цілком. Перемагає той ряд, який першим розшифрував речення.

Гра «Так чи ні». Вчитель зачитує твердження, а учні говорять якщо воно правдиве – «так», а якщо хибне, то «ні». Наприклад,

Дуже повільний темп називається анданте (ні)

Темп – це швидкість, з якою виконується музичний твір (так)

Об'єднання звуків у співзвуччя – це лад (ні)

В. А. Моцарт – видатний німецький композитор (ні)

Ритм – це послідовне чергування довгих, коротких звуків та пауз (так)

Дуже швидкий темп називається престо (так)

Тарантела – старовинний французький танець (ні)

Графічне зображення ритму називається ритмічним рисунком (так)

Одноголосне вираження музичної думки – це пісня (ні)

Гра «Крокодил». Учні об'єднуються у чотири групи, обирають капітана команди. Капітани відкривають конверти з назвою інструментів, жестами, мімікою імітують гру на них, а команда повинна назвати інструменти.

1 група . Духові інструменти (труба, флейта, тромбон)

2 група. Струнні інструменти (скрипка, арфа, віолончель)

3 група. Ударні інструменти (барабан, тарілки, трикутник)

4 група. Клавішні інструменти(піаніно, орган, синтезатор)

Гра «Я малюю музику». Учням пропонують прослухати музичний твір, визначити темп та створити абстрактний малюнок, дібравши певні кольори для розкриття образу (Дж. Россіні «Тарантела», Х. В. Глюк Мелодія з опери «Орфей та Еврідіка», Ф. Ліст «Фауст-симфонія»).

Висновки. Для розкриття творчих можливостей учнів, задоволення їх особистих та суспільних інтересів, вчителю необхідно володіти методиками, які стимулюють конструктивно-критичне мислення, розвивають комунікативні вміння і навички. Цим вимогам відповідають інтерактивні методи навчання. Вони захоплюють учнів, пробуджують у них інтерес і мотивацію, навчають самостійному мисленню і діям.

Список використаних джерел:

1. Гін А. Прийоми педагогічної техніки. Луганськ, 2004. 84 с.
2. Інтерактивні методи навчання у підготовці спеціалістів для банківської системи України: Зб. наук. праць. Суми -Харків, 2001. 250 с.
3. Кондратюк В.Л., Волос М.М., Бабин І.І. Основні тенденції розвитку систем освіти та освітніх технологій у світовій педагогічній практиці // Відкритий урок. 2002. № 5-6.
4. Онофрійчук Л.М. Формування естетично-комунікативної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: Зб. наук. праць. Вип. 42 / Редкол.: В.І. Шахов (голова) та ін. Вінниця: ТОВ Нілан ЛТД, 2014. С. 236-240.
5. Онофрійчук Л.М. Методи активізації творчої діяльності підлітків у педагогічному процесі шкільного театру ляльок// Вісник Запорізького національного університету. Серія : Педагогічні науки : Зб. наук. праць. Запоріжжя : ЗНУ, 2010. С. 83-87.
6. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика. К., 2002. С. 136.
7. Саган О. Інтерактивні методи навчання як засіб формування навчальних умінь молодших школярів // Початкова школа. 2002. №3.

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

*Онофрійчук Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент
Присяжнюк В.О. Комунальний заклад «Вінницький ліцей №12»*

Постановка наукової проблеми. Освіта ХХІ століття має випереджальний характер, тобто націлена у майбутнє, на розв'язання проблем нового століття, на розвиток ключових компетенцій. тому актуальним є формування в учнів нових способів мислення та діяльності. Перед педагогами стоїть важливе завдання – виховати та підготувати молодь, активно включатися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, який пов'язаний з інформацією.

Інформатизація істотно вплинула на процес здобування знань. Нові технології навчання на основі інформаційних і комунікаційних дозволяють покращити освітній процес, збільшити швидкість сприйняття, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для вивчення особливостей реалізації компетентнісного підходу в мистецькій освіті важливу роль мають праці вчених: І. Бега, Є. Белкіна, Н. Бібік, О. Гайдамаки, І. Єрмакова, Л. Масол, О. Овчарук, О. Пометун, І. Родигіної, О. Савченко, Г. Селевка, Є. Торшилової, А. Хуторського та ін.